

Nội dung Làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán trong Chương trình Giáo dục Mầm non - Thực trạng và định hướng

Nguyễn Thị Nga

Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam
Số 04 Trịnh Hoài Đức, Đống Đa, Hà Nội, Việt Nam
Email: ngant@vnies.edu.vn

TÓM TẮT: Làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán là một trong những nội dung cơ bản và quan trọng trong Chương trình Giáo dục Mầm non của Việt Nam cũng như Chương trình Giáo dục Mầm non của một số quốc gia tiên tiến trên thế giới. Làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán là một trong những kĩ năng quan trọng cần hình thành cho trẻ ở độ tuổi mầm non, tạo tiền đề để trẻ bước vào Lớp 1 tiểu học và cho việc học tập suốt đời. Các kết quả nghiên cứu cho thấy, vấn đề cho trẻ mầm non làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán hiện nay còn nhiều bất cập từ nội dung cho tới tổ chức thực hiện. Do đó, nghiên cứu nội dung làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán trong Chương trình Giáo dục Mầm non của một số quốc gia tiên tiến trên thế giới và vận dụng cho trẻ làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán vào Chương trình Giáo dục Mầm non Việt Nam trong giai đoạn tới một cách phù hợp sẽ góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc, giáo dục trẻ mầm non ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay.

TỪ KHÓA: Toán; làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán; Chương trình Giáo dục Mầm non.

→ Nhận bài 22/5/2020 → Nhận bài đã chỉnh sửa 29/9/2020 → Duyệt đăng 25/3/2021.

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, chương trình (CT) giáo dục (GD) mầm non (MN) của một số quốc gia trên thế giới được xây dựng theo các cấp độ: CT quốc gia, CT địa phương và CT nhà trường. Các CT GD MN có thể khác nhau về cấp độ, tên gọi, cấu trúc, phương pháp, hình thức thể hiện. Song, cho trẻ làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán (LQVMSKNSĐVT) trong các CT này đều được xác định cùng những nội dung giống nhau (về số lượng, con số, phép đếm, hình dạng, kích thước, vị trí trong không gian...) nhưng khác nhau ở các mức độ yêu cầu (phạm vi nhận biết số lượng, chữ số là bao nhiêu?...) và được phân phối đều cho toàn năm học. Các nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT có thể được tiến hành độc lập trên hoạt động học cho trẻ LQVMSKNSĐVT theo từng độ tuổi cụ thể hoặc được tích hợp một cách toàn diện thông qua tất cả các hoạt động học ở các lĩnh vực khác như: ngôn ngữ, thẩm mỹ, thể chất... và được thực hiện ở mọi lúc, mọi nơi trên các hoạt động khác nhau một cách phù hợp nhằm thực hiện nhiệm vụ cho trẻ LQVMSKNSĐVT ở trường MN. Tùy vào từng cấp độ và độ tuổi của trẻ mà các nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức hoạt động cho trẻ LQVMSKNSĐVT được đặt ra cụ thể hoặc khái quát khác nhau. Trong đó, tất cả các CT này đều đặc biệt chú trọng đến nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT ở giai đoạn 5-6 tuổi - giai đoạn trẻ chuẩn bị vào Lớp 1. Do đó, vấn đề xác định nội dung và mức độ nội dung cho

trẻ LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN Việt Nam giai đoạn tới là vấn đề cần được nghiên cứu một cách cụ thể hơn.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu hồi cứu tài liệu: phân tích, tổng hợp lí thuyết; phân loại, hệ thống hóa các vấn đề liên quan đến nội dung nghiên cứu, tổng quan các kinh nghiệm quốc tế về nội dung LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN của một số nước tiên tiến trên thế giới và Việt Nam, kết hợp với tham vấn chuyên gia về các nhận định khoa học được rút ra từ nghiên cứu.

2.2. Kết quả nghiên cứu

2.2.1. Những vấn đề chung về làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán cho trẻ mầm non

a. Quan niệm về LQVMSKNSĐVT cho trẻ MN

Hiện nay, có nhiều quan điểm khác nhau về việc cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT:

Dưới góc độ tâm lí học, LQVMSKNSĐVT là quá trình hình thành ở trẻ khả năng tìm tòi, quan sát, lĩnh hội một số khái niệm ban đầu về số lượng, con số, phép đếm, kích thước, hình dạng, định hướng trong không gian và thời gian thông qua thao tác trực tiếp bằng các giác quan để nhận biết về thế giới xung quanh [1].

Dưới góc độ GD học, LQVMSKNSĐVT là tiến hành

các hoạt động GD nhằm giúp trẻ MN linh hoạt được những kiến thức sơ đẳng về số lượng, con số, phép đếm, kích thước, hình dạng, định hướng trong không gian và thời gian.

Các quan niệm đều thống nhất cho rằng, LQVMSKNSĐVT là các tác động, dẫn dắt, bồi dưỡng, phát triển các khả năng tư duy liên quan đến Toán học cho trẻ độ tuổi MN. Độ khó của nội dung LQVMSKNSĐVT khác nhau tùy thuộc vào từng độ tuổi của trẻ. Do đó, cho trẻ LQVMSKNSĐVT có thể được hiểu là bước đầu cho trẻ tiếp xúc với các biểu tượng ban đầu về tập hợp, số lượng, số thứ tự, phép đếm, hình dạng, kích thước, đo lường, so sánh, sắp xếp theo quy tắc định hướng trong không gian và thời gian tạo nền tảng về toán học sau này.

b. Vai trò của việc cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT

Cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT có vai trò quan trọng, giúp hình thành ở trẻ khả năng tìm tòi, quan sát, tư duy, phán đoán. Trong quá trình quan sát, thao tác với các sự vật, hiện tượng, trẻ không chỉ được phát triển toàn diện thể chất, nhận thức, ngôn ngữ, cảm xúc xã hội, thẩm mỹ, nắm được các mối quan hệ toán học ban đầu và rèn luyện các thao tác tư duy: so sánh, phân loại, khái quát hóa... mà còn giúp trẻ nhận biết được các mối quan hệ Toán học sơ đẳng, hình thành ngôn ngữ Toán học (tên gọi các hình hình học, tên các khối hình, số thứ tự, số đếm, ...). Qua đó, trẻ có được các kiến thức và kỹ năng toán học đơn giản như: kỹ năng đếm, kỹ năng sắp xếp, kỹ năng phân loại, kỹ năng đo đạc, lắp ghép hình học, ...

Các hoạt động cho trẻ LQVMSKNSĐVT gồm: đong nước, đo chiều dài, chiều rộng, chiều cao, đếm, thêm bớt, sắp xếp theo quy tắc, ... cung cấp cho trẻ một số kiến thức và kỹ năng nền tảng ban đầu cho mọi lĩnh vực GD như: biết đo để tìm ra dây dài hơn, thực hiện tốt thao tác đan tết trong tạo hình, sắp xếp theo quy tắc hợp lý để lựa chọn màu trong trang trí, biết nhiều từ vựng mới, ...

LQVMSKNSĐVT phát triển ở trẻ các khái niệm và kỹ năng về tập hợp, số lượng, số thứ tự, phép đếm, hình dạng, kích thước, đo lường, so sánh, sắp xếp theo quy tắc định hướng trong không gian và thời gian. Khuyến khích trẻ áp dụng những kiến thức Toán học ban đầu có được phù hợp để giải quyết các tình huống có vấn đề trong cuộc sống thực của trẻ; hình thành các nền tảng cho việc học tập, khuyến khích sự hình thành các suy luận logic ở trẻ MN. Xây dựng cơ sở trong việc giúp trẻ hiểu nội dung của các lĩnh vực, tiểu lĩnh vực khác trong CT GD MN như: khám phá khoa học, âm nhạc và nghệ thuật... Do đó, việc cho trẻ LQVMSKNSĐVT góp phần phát triển, hoàn thiện các giác quan, giúp các giác quan trở nên tinh tường hơn và thúc đẩy nhanh hơn các quá trình tâm - sinh lý ở trẻ.

Giai đoạn MN là “giai đoạn vàng” để dạy trẻ những kiến thức ban đầu về số lượng, phép đếm, số thứ tự, thêm, bớt, hình dạng, kích thước, tìm mẫu sắp xếp, đo

lượng, xác định vị trí trong không gian, thời gian... Dạy trẻ LQVMSKNSĐVT có chất lượng ở MN không phải là dạy trẻ thực hiện các phép tính toán số học như ở cấp học tiểu học mà là tăng cường cho trẻ những trải nghiệm toán học thông qua các hoạt động chơi, các trò chơi học tập, khuyến khích trẻ mô tả và suy nghĩ gắn với các khái niệm sơ đẳng về Toán trong thế giới của trẻ. Ví dụ: Trẻ lấy bút màu đủ cho các bạn trong nhóm. Trẻ ước tính và kiểm tra xem cần bao nhiêu bước để đi bộ đến sân chơi, đếm số lượng người tham gia bữa ăn để chuẩn bị dụng cụ, đồ ăn tương ứng...

2.2.2. Thực trạng làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán trong Chương trình Giáo dục Mầm non

a. Nội dung LQVMSKNSĐVT trong trong CT GD MN của Việt Nam và một số quốc gia trên thế giới

Cho trẻ LQVMSKNSĐVT được nhìn nhận là một trong những lĩnh vực hoặc tiểu lĩnh vực (thuộc nhận thức) trong CT GD MN của một số nước trên thế giới (thuộc lĩnh vực GD phát triển nhận thức trong CT GD MN của Việt Nam). Nội dung này được thực hiện độc lập hoặc tích hợp trong tất cả các hoạt động chăm sóc, GD ở trường MN theo hướng đồng tâm phát triển và tăng dần về độ khó đối với trẻ ở các độ tuổi lớn hơn. Hầu hết, nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN ở các nước có sự khác biệt về mức độ nội dung phần số lượng (nhận biết trong phạm vi 10 hoặc 20, CT GD MN Việt Nam là nhận biết trong phạm vi 10 và theo khả năng), hình dạng hoặc định hướng trong không gian và thời gian, ... Trong đó, CT GD MN ở các quốc gia phát triển (Mĩ, Anh) hoặc các CT GD MN có tính quốc tế như: IPC, EYFS, ... có xu hướng đưa nội dung dạy trẻ nhận biết về số lượng, chữ số cao hơn nội dung này trong các CT của các quốc gia khác. Phương pháp và hình thức tổ chức thực hiện trong các CT này cũng có sự khác biệt. Trong đó, các hoạt động cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT được xây dựng dựa trên yếu tố chơi và các mối quan hệ tự nhiên giữa học tập và thực tế cuộc sống của trẻ. Các nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN ở các quốc gia rất đa dạng.

Ở Canada (Quebec, Prince Edward Island và New Brunswick, British Columbia, Manitoba, Ontario): Bên cạnh các nội dung khác, nội dung *Tư duy tiền toán học* đặc biệt được coi trọng. Các nội dung này được tổ chức thực hiện dựa trên những hoạt động học tập và theo chủ đề như: Thiên nhiên, Văn hóa, Cộng đồng, Các gia đình, Xã hội, Công bằng xã hội, Sức khỏe và Dinh dưỡng [2].

Tại Tây Úc: Các nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT được chú trọng là số lượng, đo lường và hình học. Các nội dung được học và sự thành thạo của học sinh về tiền toán học được coi là tiêu chuẩn đánh giá thành tích đạt được của học sinh trong CT: 1/ Sự hiểu biết về tên gọi, chữ số và số lượng; 2/ Sự thành thạo của việc đếm số

trong chuỗi, ghép mô hình và so sánh độ dài của các đối tượng; 3/ Giải quyết vấn đề bao gồm sử dụng các vật liệu để mô hình hóa các vấn đề, phân loại đối tượng, sử dụng số đếm quen thuộc để giải quyết vấn đề không quen thuộc và thảo luận về tính hợp lý của các câu trả lời; 4/ Lập luận bao gồm việc giải thích sự so sánh về số lượng, tạo các hình mẫu và giải thích các quy trình để so sánh chiều dài một cách gián tiếp.

Tại Nga: Nội dung CT LQVMSKNSĐVT ở nhà trẻ đề cập số lượng (các đồ vật giống nhau, nhiều và một, nhiều và ít); Kích thước (to, nhỏ); Hình dạng (vuông, tròn...); CT Mẫu giáo đề cập số lượng, số đếm, số thứ tự, chữ số; Kích thước các vật theo độ lớn (dài, rộng, cao); Hình dạng, hình khối (tròn, vuông, tam giác,...), phân biệt hình dạng đồ vật bằng thị giác và xúc giác...); Định hướng trong không gian (vị trí của các bộ phận trên cơ thể; Xác định các hướng bên phải, bên trái, ở trên, ở dưới, phía trước, phía sau, ở giữa, ở bên cạnh so với vị trí của bản thân, của người khác và của vật làm chuẩn); Định hướng trên mặt tờ giấy (bên phải, bên trái, ở trên, ở dưới, ở giữa); xác định thời gian: (Phân biệt ngày và đêm, các buổi trong ngày: sáng, trưa, chiều, tối; Trình tự diễn ra của các sự kiện: hôm qua, hôm nay, ngày mai); Mối liên hệ về không gian: xa, gần).

Tại Singapor: Nội dung CT cho trẻ LQVMSKNSĐVT chú trọng dạy trẻ nhận biết, sử dụng, mở rộng và sáng tạo ra các mẫu sắp xếp theo quy tắc (ABC, AAB, AABB, AB, ABB, ABBB...), nhận biết về kích thước theo độ lớn (dài, rộng, cao); nhận biết số lượng, số thứ tự, chữ số, sử dụng số trong cuộc sống hàng ngày; nhận biết các hình dạng, hình khối (vuông, tròn, tam giác, chữ nhật...); nhận biết tên vị trí (trên-dưới, trước- sau...) và khoảng cách trong không gian (xa-gần), ...

Mặc dù mỗi CT khác nhau có các mức độ nội dung khác nhau (CT nhà trường cụ thể, chi tiết hơn CT khung quốc gia, CT vùng, miền khái quát hơn cương trình nhà trường...). Tuy nhiên, nội dung các CT này đều bao quát và toàn diện. Dù ở cấp độ nào các nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT này đều gắn với số lượng, hình dạng, kích thước, đo lường, sắp xếp theo quy tắc, vị trí trong không gian và thời gian.

b. Thực trạng tổ chức thực hiện LQVMSKNSĐVT trong trường MN hiện nay

Cho trẻ LQVMSKNSĐVT là một nội dung thuộc lĩnh vực GD phát triển nhận thức cho trẻ MN. Các nội dung LQVMSKNSĐVT được xây dựng theo hướng đồng tâm phát triển, các mức độ nội dung tỉ lệ thuận với sự tăng lên theo tuổi của trẻ, có sự phân biệt rõ rệt giữa độ tuổi nhà trẻ và mẫu giáo ở mức độ cũng như số lượng nội dung: Các nội dung LQVMSKNSĐVT ở độ tuổi nhà trẻ gồm: Số lượng (một - nhiều; kích thước (to, nhỏ); hình dạng (tròn, vuông); vị trí trong không gian (trên - dưới, trước - sau) so với bản thân trẻ. Ở mẫu giáo gồm: tập

hợp, số lượng, số thứ tự và đếm; xếp tương ứng; so sánh, sắp xếp theo quy tắc; đo lường; hình dạng; định hướng trong không gian và định hướng thời gian. Các nội dung này được phân bổ đều trong kế hoạch thực hiện năm học. Tuy nhiên, một số kết quả nghiên cứu [3], [4] gần đây đã cho thấy còn nhiều trẻ ở độ tuổi nhà trẻ chưa thực hiện được các nội dung LQVMSKNSĐVT về kích thước, hình dạng và đặc biệt là định hướng trong không gian so với bản thân trẻ. Ở trẻ mẫu giáo, kỹ năng đếm còn nhiều hạn chế. Ví dụ, trẻ chỉ vào nhiều hơn một đối tượng khi nói một số hoặc ngược lại, nói vài số những chỉ chạm vào một đối tượng. Một số trẻ khác hạn chế trong việc kết nối tên số và chữ số với số lượng tương ứng, trẻ chưa nhận biết được ý nghĩa các con số được sử dụng trong cuộc sống hàng ngày (số nhà, số xe, số gọi khẩn cấp như: 113, 114, 115), nhầm lẫn trong định hướng về thời gian các buổi trong ngày (sáng, trưa, chiều, tối), trình tự thời gian: hôm qua, hôm nay, ngày mai,... Các kết quả nghiên cứu [5], khảo sát trực tiếp theo Thang đánh giá sự phát triển trẻ thơ của Khu vực Đông Á - Thái Bình Dương (EAP - ECDS) tại Hòa Bình, Kon Tum, Đồng Tháp (2019) cũng cho thấy, trẻ MN thuộc nhóm dân tộc thiểu số, trẻ con gia đình có thu nhập thấp, trẻ con em di cư và trẻ ở các vùng, miền khác nhau gặp khó khăn đáng kể trong việc LQVMSKNSĐVT. Trong đó, trẻ ở các khu vực phát triển (thành phố, thị xã, khu vực có điều kiện) có xu hướng có kỹ năng LQVMSKNSĐVT tốt hơn so với trẻ tại các vùng khó khăn; còn nhiều trẻ thiếu các cơ hội được tham gia trải nghiệm liên quan đến LQVMSKNSĐVT một cách tự nhiên, còn thiếu nhiều tài liệu, học liệu để khuyến khích trẻ khám phá và trải nghiệm với toán.

Bên cạnh đó, việc phối hợp thực hiện GD MN tại gia đình và cộng đồng trong dạy trẻ LQVMSKNSĐVT còn gặp nhiều rào cản về mặt nhận thức (nhiều cha mẹ chưa chú trọng dạy trẻ LQVMSKNSĐVT hoặc bỏ lửng ở các độ tuổi trước nhưng lại ráo riết cho trẻ học thêm khi trẻ lên 5-6 tuổi - giai đoạn chuyển tiếp chuẩn bị vào lớp 1),...

2.3. Đề xuất một số nội dung và xác định mức độ cho trẻ mầm non làm quen với một số khái niệm sơ đẳng về Toán trong Chương trình Giáo dục Mầm non giai đoạn tới

- Trên cơ sở nghiên cứu nội dung cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN của một số quốc gia tiên tiến trên thế giới, để xây dựng được nội dung và xác định mức độ cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN giai đoạn tới cần phải có các nghiên cứu cụ thể về mức độ phát triển (tìm hiểu gia tốc phát triển) của trẻ Việt Nam ở từng độ tuổi. Từ đó, đưa ra các nội dung LQVMSKNSĐVT cụ thể cho phù hợp với sự phát triển của trẻ MN. Để có thể trả lời cho các câu hỏi nghiên cứu cụ thể như: Nội dung đếm vẹt. Trẻ độ tuổi nhà trẻ có

thể đếm vệt hay không? Đếm đến bao nhiêu? Nội dung nhận biết số lượng, số thứ tự, chữ số ở trẻ mẫu giáo trong phạm vi bao nhiêu? ...

- Khi xây dựng CT GD MN ở các cấp độ (CT quốc gia, CT vùng miền, ...) cần xác định các mức độ nội dung khác nhau phù hợp với bối cảnh địa phương.

- Xác định tính mở trong các thành phần tham gia nội dung CT. Trong đó, đặc biệt tính đến vai trò của cha mẹ và cộng đồng như một thành phần quan trọng và không thể thiếu trong việc tham gia xây dựng và thực hiện CT, phối hợp tổ chức các hoạt động dạy trẻ LQVMSKNSĐVT trong trường MN cũng như tại gia đình. Tăng cường trách nhiệm của gia đình cùng với nhà trường trong việc thực hiện cho trẻ LQVMSKNSĐVT dưới mọi hình thức: Cùng với cha mẹ vạch ra định hướng cho trẻ LQVMSKNSĐVT và điều chỉnh phù hợp với khả năng của từng trẻ trong từng giai đoạn, từng hoạt động; kêu gọi sự hỗ trợ của cha mẹ trong việc xây dựng môi trường, chuẩn bị nguyên vật liệu dạy trẻ LQVMSKNSĐVT phong phú, đa dạng phù hợp với đặc thù của từng vùng, miền và bối cảnh của địa phương.

- Lập kế hoạch cho trẻ nhằm đảm bảo cho việc thực hiện cho trẻ LQVMSKNSĐVT trong CT GD MN cho toàn năm học hoặc lập kế hoạch chi tiết theo từng nội dung LQVMSKNSĐVT ở từng độ tuổi cụ thể. Kế hoạch cần phù hợp với điều kiện thực tiễn của trẻ và chỉ ra thời gian, nội dung các biện pháp thực hiện, phương tiện cần chuẩn bị cho mỗi nội dung cụ thể. Kế hoạch dạy trẻ LQVMSKNSĐVT cần tuân thủ các nguyên tắc LQVMSKNSĐVT, có tính đến khả năng, mức độ đạt được của trẻ và tính khả thi trong thực hiện kế hoạch. Nội dung kế hoạch cho trẻ LQVMSKNSĐVT cần tính đến tính mới của từng nội dung mà có kế hoạch tổ chức ôn luyện kiến thức cho phù hợp. Đối với mỗi nội dung cụ thể cần xác định được mức độ kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo dựa trên “vùng phát triển gần” của trẻ để có định hướng rõ ràng và giúp trẻ LQVMSKNSĐVT hiệu quả. Xác định phương tiện vật chất để tổ chức hoạt động cho trẻ LQVMSKNSĐVT, cụ thể hóa kế hoạch trên các bài soạn cho trẻ LQVMSKNSĐVT.

- Tổ chức môi trường phù hợp với nội dung cho trẻ LQVMSKNSĐVT. Môi trường phải đảm bảo có đầy đủ đồ dùng, nguyên vật liệu để trẻ thực hiện các hoạt động LQVMSKNSĐVT phù hợp với từng độ tuổi cụ thể của trẻ... Không nhất thiết phải sử dụng những đồ dùng, nguyên vật liệu đắt tiền, mất thời gian chuẩn bị mà có thể tận dụng các loại nguyên vật liệu tự nhiên phù hợp với vùng miền, nguyên vật liệu đã qua sử dụng. Có thể sưu tầm, tự làm đồ dùng có tần suất phục vụ cao cho các hoạt động cho trẻ LQVMSKNSĐVT như: que tính, hạt hạt, hình dạng, hộp, tranh ảnh, vỏ các loại ... Ví dụ: Với nội dung *Tập hợp, số lượng, số thứ tự và đếm*, khu vực miền núi có thể dạy trẻ đếm bằng quả thông, ghép hình bằng

que, củi, viên đá, miền đồng bằng vẽ hình trên cát, đất... Dạy trẻ đong nước bằng gáo dừa bằng vỏ bầu... Bên cạnh đó, việc chuẩn bị các đồ dùng cho giáo viên và cho trẻ trong LQVMSKNSĐVT cần đảm bảo tính chính xác của biểu tượng (về màu sắc, hình dạng, kích thước). Các đồ dùng này cần có kích thước và tác dụng khác nhau: Đồ dùng của giáo viên có kích thước lớn hơn đồ dùng của trẻ; Đồ dùng cần đảm bảo tính GD và thẩm mỹ phù hợp với nội dung của từng hoạt động LQVMSKNSĐVT

- Sử dụng các phương tiện kỹ thuật số: máy tính, điện thoại, ... như một phương tiện trong việc hỗ trợ cho trẻ MN LQVMSKNSĐVT để khuyến khích trẻ tương tác, khám phá và thực hành LQVMSKNSĐVT. Giúp trẻ được tiếp cận với các khái niệm sơ đẳng về Toán thông qua các hình thức đa dạng, phong phú, tác động đa chiều về hình ảnh, âm thanh tạo nên sự yêu thích đối với các khái niệm sơ đẳng về toán. Tuy nhiên, việc cho trẻ LQVMSKNSĐVT qua internet, qua máy tính... cần đảm bảo tính chính xác, khoa học và an toàn cho trẻ. Các phương tiện kỹ thuật số có thể được sử dụng trong việc cho trẻ LQVMSKNSĐVT ở trường MN cũng như ở nhà (dưới sự kiểm soát của cha mẹ trẻ).

- Thực hiện cho trẻ LQVMSKNSĐVT theo hướng tăng cường các trải nghiệm cho trẻ thông qua:

Giao tiếp: Nói chuyện, giải thích để trẻ hiểu một số khái niệm toán học sơ đẳng, lắng nghe, tạo cơ hội để trẻ suy nghĩ, đặt câu hỏi, tìm kiếm các khái niệm, các kí hiệu hoặc các số để giải quyết vấn đề liên quan đến LQVMSKNSĐVT. Tăng cường dạy trẻ làm quen với những thuật ngữ toán học đơn giản và vận dụng chúng vào trong thực tế cuộc sống. Ví dụ, nặng - nhẹ, cao - thấp, ngắn - dài, nhiều - ít, ...; khuyến khích trẻ LQVMSKNSĐVT thông qua việc tích hợp trong mọi hoạt động ở trường MN cũng như ở gia đình giúp trẻ học thuộc những con số, số thứ tự, hình dạng, màu sắc một cách tự nhiên qua những bài hát, bài thơ, bằng cách đếm những chiếc ghế, đếm bằng ngón tay, ... Vận dụng LQVMSKNSĐVT vào những câu chuyện kể. Ví dụ: có mấy nhân vật, những ai, bao nhiêu người còn lại trong nhà? Bao nhiêu người đã ra ngoài?...

Suy luận: Khuyến khích trẻ đặt câu hỏi, suy nghĩ về câu trả lời “tại sao?” để trẻ suy luận về một số khái niệm sơ đẳng về Toán. Cho trẻ LQVMSKNSĐVT thông qua việc sắp xếp những đồ vật có một hoặc nhiều dấu hiệu chung về màu sắc, hình dạng, kích thước... đếm số lượng những vật có dấu hiệu chung. Khuyến khích trẻ trả lời những câu hỏi vì sao khi đo độ dài, chiều rộng, chiều cao của các vật (cái nào thừa ra, cái nào thiếu? ...), khi so sánh số lượng của các nhóm vật (nhóm nào nhiều hơn? Nhóm nào ít hơn? Nhiều hơn là mấy? ...)

Tư duy logic: Khuyến khích trẻ tích cực trải nghiệm LQVMSKNSĐVT trong các hoạt động hàng ngày như: đo lường nước mỗi lần trẻ uống, dự đoán, đo lường và

cảm nhận về không gian... Khuyến khích trẻ quan sát, phát hiện các mối quan hệ có tính logic (mối quan hệ nguyên nhân, kết quả...) của các sự vật, hiện tượng xung quanh. Tùy từng hoạt động LQVMSKNSĐVT, cần lựa chọn các cặp đối tượng có mối quan hệ logic với nhau. Ví dụ, dạy trẻ lập số dựa trên các cặp đối tượng nhỏ và cá, rết, mèo và cá, lá và hoa...

3. Kết luận

GD MN là cấp học đầu tiên trong hệ thống GD quốc dân. Mục tiêu của GD MN là hình thành cơ sở ban đầu về nhân cách con người phát triển toàn diện. Cho trẻ LQVMSKNSĐVT là một trong những nhiệm vụ quan

trọng của cấp học MN, góp phần hình thành cơ sở ban đầu về Toán học cho mỗi con người. Do đó, cần xây dựng và xác định các nội dung, phương pháp, hình thức cho trẻ LQVMSKNSĐVT một cách phù hợp; Tạo cơ hội để trẻ được trải nghiệm LQVMSKNSĐVT ở mọi lúc, mọi nơi; Tăng cường tích hợp trong các hoạt động GD khác nhau như: tạo hình, ngôn ngữ, khám phá khoa học,... đồng thời hướng dẫn trẻ vận dụng những kiến thức sơ đẳng về Toán đã có để vận dụng vào giải quyết các tình huống cụ thể trong cuộc sống, góp phần củng cố và phát triển những kiến thức, kỹ năng LQVMSKNSĐVT mà trẻ có được ngày càng trở nên sâu sắc, đầy đủ và bền vững hơn.

Tài liệu tham khảo

[1] Trung tâm Nghiên cứu Giáo dục Mầm non, (2019), Báo cáo nghiên cứu giáo dục tình cảm xã hội (SEL) trong Chương trình Giáo dục Mầm non ở một số quốc gia trên thế giới và khuyến nghị cho xây dựng Chương trình Giáo dục Mầm non Việt Nam, Dự án “Học tập cho trẻ em”, UNICEF.

[2] Trung tâm Nghiên cứu Giáo dục Mầm non, (2018), Báo cáo nghiên cứu Chương trình Giáo dục Mầm non ở một số quốc gia trên thế giới và khuyến nghị cho xây dựng Chương trình Giáo dục Mầm non ở Việt Nam, Dự án “Học tập cho trẻ em”, UNICEF.

[3] Phan Thị Ngọc Anh và cộng sự, Báo cáo tổng kết đề tài khoa học và công nghệ: “Đặc điểm phát triển trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi”, Mã số B 2010-37-83.

[4] Lê Thị Luận và cộng sự, Báo cáo tổng kết đề tài khoa học và công nghệ: “Đánh giá thực trạng việc thực hiện Chương trình Giáo dục Mầm non lứa tuổi nhà trẻ”, Mã số V2014-01.

[5] UNESCO, (2019), Báo cáo giám sát toàn cầu về giáo dục.

[6] Early years development framework for child care centres, (2013), Singapore.

[7] Nurturing early learners A curriculum Framework for Kindergartens in Singapore, (2012).

[8] Kerry McCuaig, (2014), Review of Early Learning Frameworks in Canada.

[9] Vụ Giáo dục Mầm non, Thang đánh giá sự phát triển trẻ thơ của Khu vực Đông Á - Thái Bình Dương (EAP - ECDS).

GET ACQUAINTED WITH SOME BASIC MATH CONCEPTS IN THE EARLY CHILDHOOD EDUCATION CURRICULUM - CURRENT STATUS AND FUTURE DIRECTIONS

Nguyen Thi Nga

The Vietnam National Institute of Educational Sciences
 04 Trinh Hoai Duc, Dong Da, Hanoi, Vietnam
 Email: ngant@vnies.edu.vn

ABSTRACT: Getting acquainted with some basic math concepts is one of the basic and important contents in Vietnam’s early childhood education program as well as the early childhood education program of some advanced countries in the world. Getting acquainted with some of the basic concepts of math is also considered as one of the important skills that need to be formed for preschool children, creating the premise for children to enter Grade 1 and for lifelong learning. The research results show that making preschool children to get acquainted with some of the basic concepts of mathematics today is still inadequate in both content and organization. Therefore, a study on the content of getting acquainted with some elementary concepts about mathematics in early childhood education programs of some advanced countries in the world to apply in Vietnam’s early childhood education program will contribute to improving the quality of care and education for preschool children in Vietnam in the current period.

KEYWORDS: Math; get acquainted with some basic math concepts; early childhood education curriculum.